

פרק קדשי קדשים

המזבח הוי "כאילו" נשחטו בצפון, למרות שלשיטתו בצפון ממש נשחטו, ללמדנו — מהו דתימא דמדכתיב בקרא "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה" ילפינן דבעינן "על ירך" ממש, דהיינו על גבי הקרקע למרגלות המזבח וליכא כששוחט על גבי המזבח, וקא סלקא דעתך שתהא השחיטה שם פסולה, קא משמע לן דכשרה שם השחיטה⁽³⁾ [והא דכתיב בקרא "על ירך" אתי לאפוקי באם תלה את הבהמה באויר ושחט כמבואר לעיל כ"ו ע"א — ע"פ שיטה מקובצת אות א'].

אמר ליה רבי זירא לרב אסי, אלא מעתה דפירש רבי יוחנן את דברי רבי יוסי במתניתין, דכל המזבח כשר לשחיטה משום דכוליה בצפון קאי, אם כן לרבי יוסי ברבי יהודה, דפליג על רבי יוסי, הכי נמי נפרש

מתניתין

קדשי קדשים שדינן להישחט רק בצפון העזרה ששחטן בראש המזבח⁽¹⁾, רבי יוסי אומר: שחיתתן כשרה כאילו נשחטו בצפון⁽²⁾.

רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מחצי המזבח ולדרום הרי הוא כדרום, ושחיתתן שם פסולה, מחצי המזבח ולצפון הרי הוא כצפון ושחיתתן שם כשרה.

גמרא

אמר רב אסי אמר רבי יוחנן: אומר היה רבי יוסי — כוליה מזבח בצפון העזרה קאי, ומאי דאמר רבי יוסי במשנתנו דעל גבי

והחזו"א כאן נוקט שהוא כשר גם לקבלה, וסברתו שהרי כל עיקר הדין שקבלה טעונה צפון הוא ממה שנאמר בשחיטה, וכמו שלמדנו לעיל [מח א], ואם כן מאחר שהוא מקום הראוי לשחיטה ממילא הוא גם ראוי לקבלה, ועיין עוד לקמן מזה.

3. מבואר בגמרא שרבי זירא הבין שכך הוא מסברא שכשר ולא נלמד מפסוק.

ועיין בש"ט מקובצת שהקשה ממה שלמדנו לעיל [כ"ו] שאם תלה הבהמה ושחטה פסול, משום שאין זה נחשב ירך המזבח, הרי שנאמר דין ירך, ותיריך שדוקא שם נתמעט משום שהיא באויר, מה שאין כן כאן, וכונתו שמ"ריך" נלמד רק דין באופן וצורת מעשה השחיטה שלא יהיה באויר, ולא נאמר בזה דין מקום, אך צ"ע

1. מבואר בגמרא שלאו דוקא על ראש המזבח, אלא הוא הדין ששוחטין על אמה יסוד ואמה סובב, ונסתפק המקדש דוד [ז א] איך הדין בקרן דרומית מזרחית ללוי שסובר [לעיל נד] שהיה שם יסוד רק שלא היה מקודש לדמים, ויסוד הספק הוא האם לדין שחיתת ק"ק צריך שיהיה מקודש לדמים דוקא, או שדי במה שיש עליו שם מזבח.

2. מבואר בגמרא שרבי יוסי המזבח היה כולו בצפון, ולר"י ברבי יהודה המזבח היה כולו בדרום, ולומדים מפסוק "וזבחת עליו" להכשיר את חלקו הצפוני של המזבח.

ונסתפק הגרי"ז [בס' הליקוטים] איך הדין לענין קבלה, האם הפסוק חידש שראש המזבח קרוי צפון, או שהוא דין מיוחד הנאמר בשחיטה,